

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2014

GREEK SECOND ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER I

Time: 2 hours

100 marks

PLEASE READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY

1. This question paper consists of 13 pages. Please check that your question paper is complete.
 2. Read the questions carefully.
 3. Number your answers exactly as the questions are numbered.
 4. It is in your own interest to write legibly and present your work neatly.
-

ΤΜΗΜΑ 1: ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:

Μαντέλα: Ο Δρόμος προς την Ελευθερία

Ο Τζάστιν Τσάντγουικ με το “Μαντέλα: Ο Δρόμος προς την Ελευθερία”, έχοντας ως πρώτη ύλη το, εμπνευσμένο από την αυτοβιογραφία του Νοτιοαφρικανού ηγέτη, σενάριο του Γουίλιαμ Νίκολσον, επιλέγει μια τελείως συμβατική αφήγηση και με ακαδημαϊκό αέρα ξετυλίγει με χρονολογική σειρά το κουβάρι των γεγονότων που σημάδεψαν τη ζωή του Νέλσον Μαντέλα και στιγμάτισαν ταυτόχρονα την σύγχρονη ιστορία της χώρας του.

Μετά από ένα σύντομο πέρασμα από την παιδική ηλικία του μικρού Μαντέλα σε ένα χωριό της Νότιας Αφρικής, το φιλμ έχει ουσιαστικά ως αφετηρία το 1942, όταν και ο νεαρός Νέλσον Μαντέλα που εργάζεται ως δικηγόρος δέχεται κρούση από τα μέλη του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου για να εισχωρήσει στις τάξεις του.

Αν και διστακτικός στην αρχή, ο νεαρός Αφρικανός πείθεται και σύντομα αναδεικνύεται σε ηγετικό στέλεχος στον αγώνα εναντίον του Απαρτχάιντ. Παρόλο που οι εκδηλώσεις του κινήματος ήταν αρχικά ειρηνικές, η ανατριχιαστικά βίαιη αντίδραση της κυβέρνησης στον σταδιακά αυξανόμενο λαϊκό ξεσηκωμό, ωθεί τον Μαντέλα και τους συντρόφους του στην υιοθέτηση του ένοπλου αγώνα και σε επιθέσεις με εμπρηστικούς μηχανισμούς.

Σύντομα όμως η ηγετικός πυρήνας του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου συλλαμβάνεται και ο Μαντέλα παραμένει φυλακισμένος για 27 ολόκληρα χρόνια έχοντας ελάχιστη επαφή με την οικογένειά του. Όταν το 1990 η κυβέρνηση αντιλαμβάνεται ότι δεν μπορεί πλέον να αντιμετωπίσει την ισχύ της κοινωνικής έκρηξης και την πίεση από το εξωτερικό, αποφασίζει να ελευθερώσει τον Μαντίμπα, ο οποίος, τέσσερα χρόνια αργότερα, γίνεται ο πρώτος μαύρος πρόεδρος στις πρώτες εκλογές όπου επιτράπηκε να ψηφίσουν λευκοί και μαύροι στη Νότια Αφρική, σηματοδοτώντας έτσι και την πτώση του ρατσιστικού καθεστώτος.

Τα παραπάνω γεγονότα είναι λίγο ως πολύ γνωστά. Η ιστορία του Νέλσον Μαντέλα αποτελεί ένα από τα καλύτερα σενάρια που σκαρφίστηκε ποτέ η ζωή, αναμιγνύοντας τόσο πολύ την επιτυχία με την τραγωδία, που κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά, αν αυτός ο άνθρωπος παρά τα όσα κατάφερε, έφυγε τελικά τον περασμένο Δεκέμβρη από τη ζωή ευτυχισμένος. Δυστυχώς, όμως, η κινηματογραφική μεταφορά αυτής της – βγαλμένης από τα πιο άγρια χολλυγουντιανά όνειρα – ιστορίας, δεν είναι το ίδιο συναρπαστική με την αληθινή.

Στην ταινία αποκρύπτεται, για παράδειγμα, η αποδεδειγμένη συμμετοχή των αμερικάνικων μυστικών υπηρεσιών στη σύλληψη του θρυλικού πολιτικού, ενώ παράλληλα η κόντρα που ξέσπασε μεταξύ του Μαντέλα και των συντρόφων του κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων με την κυβέρνηση, μένει εντελώς ανεξερεύνητη.

(Από www.e-go.gr, με αλλαγές)
Φωτογραφία από: www.sinuousmag.com

1.1 Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις:

1.1.1 Ποιος είναι ο τίτλος της ταινίας; (1)

1.1.2 Ποιος είναι ο σκηνοθέτης της ταινίας; (1)

1.1.3 Ποιο ήταν το επάγγελμα του Νέλσον Μαντέλα; (1)

1.1.4 Γιατί αποφάσισε η κυβέρνηση να ελευθερώσει τον Νέλσον Μαντέλα; (2)

1.1.5 Πότε έγιναν στη Νότια Αφρική οι πρώτες εκλογές όπου και λευκοί και μαύροι είχαν δικαίωμα ψήφου; (1)

1.1.6 Τι αποκρύπτεται στην ταινία αυτή; (1)

1.2 **Να βρείτε συνώνυμα των παρακάτω λέξεων στο κείμενο:**

1.2.1 η υπόθεση

1.2.2 το ξεκίνημα

1.2.3 να μπει

1.2.4 η άλωση (4)

1.3 **Να γράψεις πλαγιότιτλους/τίτλους για την πρώτη, δεύτερη και τρίτη παράγραφο του κειμένου.** (3)

1.4 **Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις από τον Πληθυντικό αριθμό στον Ενικό αριθμό.**

1.4.1 Τα παραπάνω γεγονότα είναι λίγο ως πολύ γνωστά.

1.4.2 Οι εκδηλώσεις του κινήματος ήταν αρχικά ειρηνικές. (4)

1.5 **Να συμπληρώσεις τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας το ρήμα της παρένθεσης στον Απλό ή στον Συνεχή Μέλλοντα.**

1.5.1 Μόλις τελειώσει τις σπουδές του, ο νεαρός Μαντίμπα (εργάζομαι) ως δικηγόρος και (δέχομαι), κρούση από τα μέλη του Αφρικανικού Εθνικού Κογκρέσου.

1.5.2 Ο Μαντέλα (παραμένω) φυλακισμένος για 27 χρόνια και (έχω) ελάχιστη επαφή με την οικογένειά του.

1.5.3 Ο Γουίλιαμ Νίκολσον (επιλέγω) μία τελείως συμβατική αφήγηση και με ακαδημαϊκό αέρα (ξετυλίγω) με χρονολογική σειρά τα γεγονότα που (σημαδεύω) τη ζωή του Μαντέλα. (7)

[25]

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: **Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω κείμενο και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:**

Εναλλακτικός Τουρισμός – Η άλλη όψη των διακοπών

Έχετε την περιπέτεια στο αίμα σας; Η τόλμη σας περισσεύει; Οι οικολογικές σας ευαισθησίες ξεπερνούν τα όρια της γειτονιάς σας και αγκαλιάζουν όλο τον πλανήτη; Απεχθάνεστε τις... πολλές ανέσεις και την εύκολη ζωή; Τότε ίσως θα πρέπει φέτος να κάνετε εναλλακτικό τουρισμό.

Η S.C.I. (Service Civil International) είναι μία παγκόσμια οργάνωση που προωθεί την ειρήνη και τη διεθνή συνεργασία μέσα από διεθνείς εθελοντικές κατασκηνώσεις εργασίας, καμπάνιες, σεμινάρια κ.ά. Είναι μη κερδοσκοπική και υποστηρίζεται από το Youth Forum της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το European Co-Ordination Bureau και άλλους φορείς σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Μέσα από τη δράση της προωθεί την ιδέα της ειρηνικής συνύπαρξης ανθρώπων με διαφορετικές καταβολές, καθώς και την ανάγκη της άμεσης παρέμβασης των ανθρώπων στα προβλήματα που υπάρχουν γύρω μας. Το ελληνικό παράρτημα ονομάζεται Κίνηση Εθελοντών για τη Διεθνή Συνεργασία και την Κοινωνική Αλληλεγγύη και λειτουργεί από το 1957. Το πρώτο πρόγραμμα εθελοντικής εργασίας οργανώθηκε το 1983 από το γερμανικό τμήμα στα Καλάβρυτα, κίνηση συμβολική και σίγουρα συγκινητική. Το 1985 ήταν η πρώτη χρονιά που Έλληνες έλαβαν μέρος σε προγράμματα στο εξωτερικό. Και από τότε κάθε χρόνο 100 περίπου άτομα συνδυάζουν διακοπές, περιπέτεια και κοινωνική προσφορά.

Ας δούμε όμως μερικές διαδικαστικές λεπτομέρειες σχετικά με τα work camps. Οι εθελοντές δουλεύουν 5-6 ώρες κάθε μέρα, εκτός από τα σαββατοκύριακα. Η διαμονή και η διατροφή είναι δωρεάν. Φυσικά δεν μπορείτε να περιμένετε σουίτες ξενοδοχείων και σερβιτόρους να σας εξυπηρετούν. Πολλές φορές η διαμονή γίνεται σε σκηνές και το μαγείρεμα από σας τους ίδιους. Απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνετε δεκτοί είναι να έχετε συμπληρώσει τα 18 σας χρόνια και να μιλάτε αγγλικά.

Φωτογραφία από: <http://www.iliaoikonomia.gr>

Τώρα σίγουρα ανυπομονείτε να μάθετε περισσότερο ουσιαστικά πράγματα. Ελάτε λοιπόν σε επαφή μαζί μας για να κάνουμε μαζί το γύρο του κόσμου μέσα από τα ενδιαφέροντα προγράμματα των work camps.

(Από: Νέα Ελληνικά για Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, ΟΕΔΒ)

2.1 Με βάση το παραπάνω κείμενο να σημειώσεις αν οι παρακάτω προτάσεις είναι Σωστές ή Λάθος.

- 2.1.1 Εάν δεν σας αρέσει η περιπέτεια πρέπει να δοκιμάσετε τον εναλλακτικό τουρισμό.
- 2.1.2 Η S.C.I. απωθεί την ειρήνη και τη συνεργασία.
- 2.1.3 Η S.C.I. είναι μία οργάνωση που δεν στοχεύει στο κέρδος.
- 2.1.4 Την S.C.I. την υποστηρίζουν διάφοροι φορείς, σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο.
- 2.1.5 Η S.C.I. πιστεύει ότι οι άνθρωποι δεν πρέπει να παρεμβαίνουν στα προβλήματα υπάρχουν γύρω τους.
- 2.1.6 Το ελληνικό παράρτημα της S.C.I. ξεκίνησε το 1957.
- 2.1.7 Οι Έλληνες συμμετείχαν για πρώτη φορά σε προγράμματα στο εξωτερικό το 1985.
- 2.1.8 Οι εθελοντές δουλεύουν καθημερινά, και τα σαββατοκύριακα.
- 2.1.9 Οι εθελοντές πρέπει να πληρώνουν κάποιο μικρό ποσό για το φαγητό τους.
- 2.1.10 Αν θέλετε να λάβετε μέρος πρέπει να μιλάτε τουλάχιστον δύο ξένες γλώσσες, και αγγλικά. (10)

2.2 Να συμπληρώσεις τις παρακάτω προτάσεις γράφοντας το σωστό τύπο των αποθετικών ρημάτων που βρίσκονται στην παρένθεση.

- 2.2.1 Οι εθελοντές να κοιμηθούν μέσα σε σκηνές πέρυσι. (δέχομαι)
- 2.2.2 Η S.C.I. για τα προβλήματα που υπάρχουν γύρω μας. (ενδιαφέρομαι)
- 2.2.3 Από τον επόμενο χρόνο ο Θανάσης τα φυτά του σχολείου. (περιποιούμαι)
- 2.2.4 Παιδιά, πρέπει τα εθνικά πάρκα της χώρας μας πιο συχνά! (επισκέπτομαι)
- 2.2.5 Χτες η Μαρία επειδή έμαθε ότι έγινε στην Αθήνα το πρόγραμμα εθελοντικής εργασίας. (χαίρομαι) (5)

- 2.3 **Να διαβάσεις προσεκτικά τις σημασίες που έχει το λήμμα “οικολογικός” και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις.**

οικολογικός, -ή, -ό **1.** (α) αυτός που σχετίζεται με την οικολογία: ~ σπουδές / οργάνωση / πρωτοβουλία (β) ΠΟΛΙΤ. **οικολογικό κίνημα** το πολιτικό και/ή κοινωνικό κίνημα που έχει ως πρωταρχικό στόχο την προστασία της φύσης από την ανεξέλεγκτη χρήση της τεχνολογίας και των φυσικών πόρων από την αλόγιστη εκμετάλλευση (γ) **οικολογική ανθρωπολογία** βλ. λ. ανθρωπολογία **2.** αυτός που δε βλάπτει το περιβάλλον: ~ συσκευασία / βαφή **3.** αυτός που σχετίζεται με το περιβάλλον (την κατάσταση, την προστασία του κλπ): ~ καταστροφή / ισορροπία / ανησυχίες / συνείδηση. – **οικολογικ-ά/ώς** επίρρ. [ΕΤΥΜ. Ελληνογενής ξένος όρος, <γαλλ. écologique.]

Λεξικό της Νέας Ελληνικής γλώσσας, Γ. Μπαμπινιώτη, Αθήνα 2008, σ. 1240

- 2.3.1 Πόσες σημασίες έχει το λήμμα αυτό; (1)
- 2.3.2 Τι δηλώνουν οι καταλήξεις “-ή, -ό” μετά το λήμμα; (1)
- 2.3.3 Ποια είναι η δεύτερη σημασία του λήμματος; (1)
- 2.3.4 Τι σημαίνει η συντομογραφία ΕΤΥΜ.; (1)
- 2.3.5 Τι σημαίνει η έκφραση “Ελληνογενής ξένος όρος”; (1)

- 2.4 **Να σημειώσεις ποιο ρήμα ταιριάζει καλύτερα στην κάθε πρόταση, από τα τρία που δίνονται σε κάθε περίπτωση.**

- 2.4.1 Σας τις καλύτερες διακοπές, με τις λογικότερες τιμές.
α. υποφέρουμε β. προσφέρουμε γ. μεταφέρουμε
- 2.4.2 Η S.C.I. από άλλες παρόμοιες οργανώσεις.
α. προσφέρει β. αναφέρει γ. διαφέρει
- 2.4.3 Δε μας να ταξιδέψουμε τώρα, τα εισιτήρια είναι πολύ ακριβά.
α. μεταφέρει β. συμφέρει γ. υποφέρει
- 2.4.4 Ο Γιώργος δεν πια! Δεν κάνει τίποτα σωστό!
α. υποφέρεται β. προσφέρεται γ. αναφέρεται
- 2.4.5 Εγώ απλά σου τι έγινε.
α. προσφέρω β. αποφέρω γ. μεταφέρω

(5)

[25]

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: Να διαβάσεις την παρακάτω αφίσα και να ολοκληρώσεις τις δραστηριότητες που ακολουθούν:

8€ ΕΙΣΟΔΟΣ
50% OFF 2^η επίσκεψη
100% FREE 3^η επίσκεψη

Το Μεγαλύτερο Πάρκο διακοπών

Εκθεσιακό Κέντρο Μ.Ε.Σ. Παιανίας
ΣΤΕΓΑΣΜΕΝΟ & ΚΛΙΜΑΤΙΖΟΜΕΝΟ

14/6
11πμ - 11μμ
12.000m²
45 ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ
1 ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ

Λεωφόρος Λαυρίου 301 (Αττική Οδός Έξοδος 17)
15' από ΜΕΤΡΟ ΣΤΑΣΗ ΔΟΥΚΙΣΣΗΣ ΠΛΑΚΕΝΤΙΑΣ (Γραμμή 307), ☎ 210 6042207
www.AthensHolidayPark.gr

3.1 Να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις, σύμφωνα με την παραπάνω αφίσα, χρησιμοποιώντας ολοκληρωμένες προτάσεις:

- 3.1.1 Πού βρίσκεται το μεγαλύτερο πάρκο διακοπών;
- 3.1.2 Πόσα τετραγωνικά μέτρα είναι το πάρκο διακοπών;
- 3.1.3 Ποια είναι η ηλεκτρονική διεύθυνση της ιστοσελίδας του πάρκου διακοπών;
- 3.1.4 Πόσο πληρώνεις για να μπεις στο πάρκο διακοπών;
- 3.1.5 Εάν θέλεις να μάθεις πιο πολλές πληροφορίες πού μπορείς να πάρεις τηλέφωνο;
- 3.1.6 Πότε μπορείς να πας για πρώτη φορά στο πάρκο διακοπών;
- 3.1.7 Πόσα παιχνίδια υπάρχουν στο πάρκο διακοπών;
- 3.1.8 Ποιες είναι οι ώρες λειτουργίας του πάρκου διακοπών;
- 3.1.9 Ποιο είναι το όνομα της στάσης στην οποία πρέπει να σταματήσεις εάν πας με το Μετρό στο πάρκο διακοπών;
- 3.1.10 Ποια είναι η διεύθυνση του πάρκου διακοπών; (10)

[10]

Βαθμοί 60

ΤΜΗΜΑ 2: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό ποίημα και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

ΘΕΡΜΟΠΥΛΕΣ

Τιμή σ' εκείνους όπου στη ζωή των
όρισαν να φυλάγουν Θερμοπύλες.
Ποτέ από το χρέος μη κινούντες·
δίκαιοι κι ίσιοι σ' όλες των τες πράξεις,
αλλά με λύπη κιόλας κι ευσπλαχνία·
γενναίοι οσάκις είναι πλούσιοι, κι όταν
είναι πτωχοί, παλ' εις μικρόν γενναίοι,
πάλι συντρέχοντες όσο μπορούνε·
πάντοτε την αλήθεια ομιλούντες,
πλην χωρίς μίσος για τους ψευδομένους.

Και περισσότερη τιμή τους πρέπει
όταν προβλέπουν (και πολλοί προβλέπουν)
πως ο Εφιάλτης θα φανεί στο τέλος,
κι οι Μήδοι επί τέλους θα διαβούνε.

Κ. Π. Καβάφης

Ερωτήσεις

- 4.1 Τι συμβολίζουν οι Θερμοπύλες στο ποίημα του Καβάφη; (2)
- 4.2 Ποιο είναι το ελάχιστο που πρέπει να απολαμβάνουν οι άνθρωποι που όρισαν και φυλάνε Θερμοπύλες στη ζωή τους; (1)
- 4.3 Ποιες σύμφωνα με τον ποιητή είναι οι αρετές των ανθρώπων αυτών που στη ζωή τους όρισαν να φυλάγουν Θερμοπύλες; (2)
- 4.4 Πώς μπορούμε να χαρακτηρίσουμε τους φύλακες των Θερμοπυλών του Καβάφη; Να αναφέρεις παραδείγματα από το ποίημα. (5)
- 4.5 Γιατί χρησιμοποιεί ο ποιητής τη λέξη "ορίζω" στον δεύτερο στίχο; (2)
- 4.6 Τι εκφράζει ο ποιητής στους τελευταίους τέσσερις στίχους; (4)
- 4.7 Γιατί χρησιμοποιεί ο ποιητής το ρήμα "προβλέπω" στο τελευταίο τετράστιχο; (4)

[20]

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: **Να διαβάσεις προσεκτικά το παρακάτω γνωστό κείμενο και να απαντήσεις στις ερωτήσεις που ακολουθούν:**

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΑΡΚΟΥΔΑ ΤΟΥ ΠΙΝΔΟΥ

Πήρε, λοιπόν, τη μικρή του τη σύνταξη, για τα είκοσι χρόνια του, είχε βέβαια και κάτι λεφτά μαζεμένα με την τόση τη στέρηση και ξεκίνησε αμέσως για την Ελλάδα – πίσω για το Ντομπρίνοβο – Ηλιοχώριον, επαρχία Δωδώνης. Μέσα για μέσα στην καρδιά του Πίνδου, Δημήτριος Σκουρογιάννης – ι Μήτρους που λέγαμε, - ο επιστήθιος φίλος μου και φίλος πολύ και του συγγραφέα μας. Στα σαράντα πέντε του πια, μα γερός ακόμα σαν βούβαλος, στρογγυλοπρόσωπος, αγριομάλλης, μεγαλόκορμος και στραβοπόδαρος, όπως είναι όλοι τους από κείνα τα μέρη, από κείνα τα βουνά τα μεγάλα.

Και γύρισε ο Σκουρογιάννης εκεί. Εκεί που το 'χε τάξει στον εαυτό του. Αυτό το Ντομπρίνοβο ήταν το στήριγμα της καρδιάς του στα χρόνια της ξενιτιάς, ήταν το τέρμα του μακρινού ταξιδιού του – κι η ανταμοιβή του μαζί. Τα μεγάλα βουνά της πατρίδας έρχονταν και ξανάρχονταν στην ερημιά του ξένου του τόπου, σκεπάζοντας με την αχλύ τη γαλάζια τους την καταχνιά της βορεινής πολιτείας. Και το βράδυ πάλι, καθώς έκλεινε αποσταμένος τα μάτια του, το ξερό, μονότονο όλη μέρα κροτάλισμα των σιδερικών, που βούιζε ακόμα στ' αυτιά του, σκεπαζότανε σιγά σιγά από κείνο το γνώριμο, το βαθύ τους ανάσαμα των χιλιάδων και χιλιάδων πεύκων κι ελάτων στον Πίνδο – εκεί, σε κείνον τον τόπο, που 'ταν ο τόπος του, όσο δεν ήτανε κανενός – κι αποκοιμότανε μέσα σ' αυτό.

Κρυφά, για να μη φανερώνεται στους άλλους και τον αποπαίρνουνε με τις σαχλαμάρες και τα πειράγματα του ελληνικού καφενείου, αυτόν το γυρισμό δούλευε μέσα του – και τον χαιρόταν που θα τον είχε. Να τελειώσει καμιά φορά με τις νόρμες, τα ακόρντ, τα ορτούνγκ, τα συρματόσκοινα, και να τελειώσει με την ασφαλτο, το τσιμέντο και τ' αλουμίνιο και να φτάσει κάποτε κει:

- Κόβι, Μήτρου μ' κόβε να γυρίσουμε καμιά φορά...

Και καμιά φορά ξεχνιόταν ωστόσο, ξεσπούσε μπροστά στους άλλους: "Ίμεις από του Ντουμπρίνουβουν", "Ίμεις εκεί στο Ντουμπρίνουβον... Ιδέαν δεν έχετε ισείς..."

- Παράτα μας, ρε Σκουρογιάννη, μ' αυτό το Ντομπρίνοβο, του ρίχνονταν όλοι.

Τότες έσκυβε το κεφάλι, φούσκωνε τα μάγουλά του, μετάνιωνε που του ξέφυγε και το ξανάπε, σώπαινε κι ορκιζότανε μέσα του να φυλάγεται, να το φυλάει για τον εαυτό του, θησαυρό του, καημό του.

Αύγουστος ήταν. Από τη Θεσσαλονίκη που κατέβηκε με το τρένο – τίποτα δε στάθηκε να δει – γραμμή λεωφορείο και στην Κοζάνη, γραμμή κι από κει για την Κόνιτσα. Εκεί το νοίκιασε το μικρό ημιφορτηγό για τις έξι βαλίτσες του, κάτι δέματα, κάτι πακέτα, άλλα μικρότερα – τα καζάντια του στη Γερμανία. Σε τρεις-τέσσερες ώρες σταματήσανε στο μικρό μπακάλικο – ήταν από τότε, πριν

φύγει. Τώρα με το δρόμο που φκιάξανε, το μεγαλώσανε και σταματούν εκεί τα λεωφορεία. Κατέβασε τα πράματα, πλήρωσε τον άνθρωπο, έφυγε το φορτηγάκι, αυτός στάθηκε μια στιγμή και κοίταξε γύρω του. Αριστερά του το βουνό της Λάιστας, κάτω η βαθιά ποταμιά που πάει με τ' άλλα νερά να βρει τον Αώο. Το χειμώνα βουίζει, η πλατιά της χαλικάριά λαμποκοπάει τώρα μέσα στον ήλιο. Πέρα, μπροστά του, ο Γυφτόκαμπος. Αντίκρυ του εκείνη η πλαγιά με τα πεύκα, τα ελάτια να κατρακυλούν αραδιαστά, πυκνά, στητά, φουντωτά. Ξωπίσω της, πέρα, τα βουνά τα μεγάλα – όπως τα 'ξερε. Ο τόπος του.

Είκοσι χρόνια τα 'στελνε ταχτικά κάθε μήνα στους γονιούς του τα ογδόντα του μάρκα και να 'ρθει δεν θέλησε. Δεν ήτανε μόνο για τα λεφτά, την οικονομία· και δεν ήταν ύστερα μονάχα για τη δικτατορία, τις φασαρίες. Χωρίς να το ξέρει, χωρίς να μπορεί να σκεφτεί τέτοια πράματα, ήταν κι αυτός από τους ανθρώπους εκείνους που δεν το λιανίζουνε τ' όνειρό τους, το θέλουν ακέριο, σωστό, μια και καλή, το φκιάχνουνε μέσα τους, το στήνουνε, το δουλεύουν και ξέρουν, μπορούνε να την καρτερούνε την ώρα του.

Το χωριό αρχίζει λίγο πιο κάτω απ' το δρόμο, κατηφορίζοντας από τούτη τη μεριά της βαθιάς κοιλάδας. Τίποτα δε φαίνεται από το δρόμο. Μεγάλες καρυδιές τα κρύβουν, τα σκεπάζουν ολότελα τα πέτρινα σπίτια του ως κάτω στην εκκλησία με τον πελώριο πλάτανο μπρος της. Το μεσημέρι κρατούσε ακόμα, ψυχή δεν ήταν στο δρόμο. Τράβηξε τα πράματά του στην άκρη, κάθισε στον ίσκιο πάνω σ' ένα κασόνι κι άκουγε τα τζιτζίκια. Σήκωσε μια στιγμή το κεφάλι κατά το δέντρο, χαμογέλασε – τον καλωσορίζανε.

Εκεί τον βρήκαν αργότερα, τον γνωρίσανε, τον βοήθησαν να κατεβάσουν τα πράματα, μπήκε στο πατρικό του, ήρθαν όλοι, τον καλωσορίσανε, τον δεχτήκανε μετά χαράς, μείνανε ως το βράδυ μαζί του.

Είχε φτάσει.

Από τότε που γίνηκε ο κόσμος, οι Ντομπρινοβίτες ξενιτεύονται. Στο χωριό τους γυρίζουν άμα γεράσουν. Ποτές τους δεν ήτανε ξυλοκόποι στα δάση που 'χουνε γύρω τους, αγωγιάτες στα βουνά τους, τσομπαναράιοι, μαστόροι, χρυσοκοί, καλαντζήδες. Ένα παρακλάδι της Εγνατίας περνούσε από κει. Το παίρνανε και τραβούσαν – όπου τους βγάλει. Ξενιτευόντανε για να καζαντίσουν. Στα Γιάννινα, τη Θεσσαλονίκη – τον παλιό καιρό πηγαίνανε στα μέρη της Μαύρης Θάλασσας, κάτω χαμηλά στη Μεσημβρία, τον Πύργο, την παλιά Ανατολική Ρωμυλία – δικά τους ήτανε κάποτε κείνα τα μέρη. Ο συγγραφέας μας λέει πως είναι άνθρωποι σε τούτον τον κόσμο που το 'χουν στο αίμα τους να προκόβουν. Δεν πέφτουν έξω με τις δουλειές, τα λεφτά. Οι Ντομπρινοβίτες είναι απ' αυτούς: γερή καρδιά, γερό κορμί, σίγουρο μάτι.

Δίπατα πέτρινα σπίτια, εκκλησιές μεγάλες με πλατώματα πλακόστρωτα μπροστά τους, σχολειό δικό τους, που φκιάξανε μόνοι τους, τα στενωρύμια του χωριού τους όλα καλντερίμι με δουλεμένη την πέτρα – τη μαρτυρούνε την προκοπή που κάναν στα ξένα και που τη φέραν και δω.

Ξενιτεμένοι και τώρα, πάνε και τώρα το καλοκαίρι, με τα γιωταχί τους, τα τραντζιστορ, τις ηλεκτρικές τους κουζίνες, με τις νικέλινες πολυθρόνες που κουβαλούνε μαζί τους για τις αυλές

τους. Εργάτης στη Γερμανία από το Ντομπρίνοβο δεν πήγε κανένας – αυτός, ο Σκουρογιάννης μονάχα.

Κόσμος ήτανε και τώρα στο χωριό του, πολύς, Αύγουστο μήνα που γύρισε. Και χάρηκε βέβαια που τους βρήκε τόσους εκεί. Άλλοι τον 'ξέραν, τους ήξερε, μ' άλλους βρεθήκανε να 'χουν συγγένειες, παλιές γνωριμίες. Το βράδυ ανεβαίνουνε και μαζεύονται στο μπακαλικάκι του δρόμου, κατεβαίνουν στην εκκλησιά με το μεγάλο της πλάτωμα, τότε πάλι στην πλατεία του σχολείου – μια ταράτσα πάνω από τη ρεματιά.

Θα 'θελε να τους έλεγε κάτι κι αυτός για τα δικά του της Γερμανίας, την ξενιτιά, τη νοσταλγία, τα βάσανα. Εδώ τώρα μπορούσε να το λέει πια και να μην φοβάται, πως "Ίμεις ιδώ στο Ντομπρίνοβον...". Δικοί του άνθρωποι είναι γύρω του, Ντομπρινοβίτες, Ντομπρίνοβο είναι όλα.

Και δεν το λέει. Από τις πρώτες μέρες ακόμα αρχίζει να νιώθει πως κάπως είναι και κάπως δεν είναι μαζί με τους άλλους. Κάτι του λείπει για να 'ναι μαζί τους, για να 'ναι απ' αυτούς. Ο συγγραφέας μας να 'ταν εδώ, θα μπορούσε να 'λεγε πως αυτός απόμεινε όλα τα χρόνια της Γερμανίας Ντομπρινοβίτης, οι άλλοι δεν είναι τίποτα πια, από πουθενά δεν είναι. Όπου βρεθούνε, μόλις βρεθούνε, θ' αρχίσουν σε λίγο να λένε πάλι για τις δουλειές τους, για τα λεφτά τους, τα μαγαζιά τους, τα πράματα, μηχανήματα, χτήματα που αγόρασαν, που θ' αγοράσουν. Αν ήταν εδώ κανένας Μπρουσάκης, Σαββίδης, Γιαννόπουλος, από κείνους τους φιλόσοφους του ελληνικού καφενείου, θα 'χε πάλι τη σοφή την εξήγησή του – κοινωνία της κατανάλωσης και το ξερίζωμα, την αλλοτρίωση των ανθρώπων και τ' άλλα που λέγανε.

Ο Σκουρογιάννης δεν μπορούσε βέβαια να σκέφτεται τέτοια πράματα, τόσο πολλά. Άρχισε μόνο και το 'νιωθε πως ήταν μόνος μέσα σ' αυτούς τους ανθρώπους, έτσι σαν λίγο ξένος ανάμεσά τους. Του φαίνονται λίγο παράξενοι – άλλος κόσμος είναι. Άλλοι, λοιπόν, ήταν εκείνοι οι φιλόσοφοι με τις πολλές θεωρίες τους, τις παρλαπίπες και τους καυγάδες. Αυτός ήταν που τους απόπαιρνε τότε – τους θυμιάται τώρα καμιά φορά το βράδυ, γυρίζοντας σπίτι. Και κείνα τα βράδια της ξενιτιάς, το κουτό, βαρετό ξεροστάλιασμα στο σταθμό – δεν ξέρει βέβαια κι αυτό να το πει – αν άλλο δεν είχανε μέσα – ήτανε κάπως σαν να τους δέναν, να τους ένωναν – ίδιος καημός, ίδια πίκρα – κάπως κοντά σου τον νιώθεις τον άλλον. Πολύ σκορπισμένοι του φαίνονται τούτοι – μέσα στην Ελλάδα, μέσα στο δικό τους τον τόπο. Και δεν το λέει "Ίμεις ιδώ εις το Ντομπρίνοβον" – φοβάται ο Σκουρογιάννης μη του ριχτούνε, τον αποπάρουν κι εδώ.

Έβαλε μαστόρους κι έφκιαξε το 'να δωμάτιο, έφκιαξε δίπλα το μαγειριό του, ταχτοποίησε με μεράκι τα γερμανικά κουζινικά που 'χε φέρει, έφκιαξε μπροστά την αυλή την πλακόστρωτη, την περγολιά της. Έφκιαξε και λίγο το φράχτη – πήγε κι έφκιαξε και τους τάφους των γονιών του στο νεκροταφείο – τα τέλειωσε όλα σωστά, νοικοκυρεμένα. Οι άλλοι θα φεύγαν ως το φθινόπωρο, αυτός δεν έφευγε, ερχόταν. Κατέβηκε για λίγες μέρες στα Γιάννινα, κανόνισε την επιταγή για τη σύνταξή του, να του τη στέλνουν στο χωριό, έβαλε τα λεφτά του στην τράπεζα, τελείωσε μ' αυτά, γύρισε πίσω.

Καιρός ήτανε πια να περπατήσει και λίγο τον τόπο του. Πήρε το δισάκι του ένα πρωί – να κατέβαινε ως κάτω στη ρεματιά, να 'μπαινε λίγο στο δάσος. Κατέβηκε. Μικρά "πριόνια" δουλεύουν και τώρα στην άκρη του δάσους. Έκατσε λίγο – την είδε την τυραγνία των ανθρώπων, του μουλαριών, να κουβαλούν ως τα φορτηγά τους μεγάλους κομμένους κορμούς. Πιο γνώριμος του φάνηκε ο κόσμος αυτός, πιο δικός του. Τράβηξε ύστερα λίγο πιο πέρα, έκοψε αριστερά, μπήκε στο μεγάλο δάσος. Πήρε το παλιό μονοπάτι των τσομπαναριών, των ξυλοκόπων, των παλιών ληστάρων που τραβάει για την κορφή. Ανάσανε βαθιά το βουνίσιο αγέρα, στάθηκε μια στιγμή και τ' άκουσε ζωντανό το βούισμα εκείνο των δέντρων – που μακρινό τον ακολουθούσε τότε στη Γερμανία. Έφτασε στο ξέφωτο που 'ξερε, κοντά στην κορφή – ένα μικρό λιβάδι – σκηνίτες εκείνα τα χρόνια τα φέρναν εδώ και βοσκούσανε τα μικρά κοπάδια τους.

Γύρισε αργά στο χωριό με το ηλιοβασίλεμα – γραμμή για το σπίτι – κανέναν δεν ήθελε. Ήτανε μια μέρα καλή, κάτω στη ρεματιά, στη χαλικάριά, στα πριόνια, ψηλά στο βουνό. Τ' όνειρο του γυρισμού του δεν τον είχε γελάσει.

Δημήτρης Χατζής

Ερωτήσεις:

- 5.1 **Σε ποια χώρα μετανάστευσε ο Σκουρογιάννης και πόσα χρόνια έζησε στη χώρα αυτή;** (1)
- 5.2 **Ποιο ήταν το όνειρο του Σκουρογιάννη όσο ζούσε στη Γερμανία; Να αναφέρεις παράδειγμα από το κείμενο.** (1)
- 5.3 **Τι θυμόταν από το χωριό του όσο βρισκόταν στη Γερμανία; Να αναφέρεις παράδειγμα από το κείμενο.** (1)
- 5.4 **Τι γνωρίζεις για τον τρόπο με τον οποίο μιλάει ο Σκουρογιάννης; Να αναφέρεις δύο παραδείγματα από το κείμενο.** (2)
- 5.5 **Ήταν συνηθισμένο για τους κατοίκους του Ντομπρίνοβου να ξενιτεύονται; Να αναφέρεις παράδειγμα από το κείμενο.** (1)
- 5.6 **Τι έχουν προσφέρει οι ξενιτεμένοι Ντομπρινοβίτες στο χωριό τους; Ήταν συνηθισμένο αυτό;** (3)
- 5.7 **Γιατί νομίζεις ότι ο Σκουρογιάννης απογοητεύτηκε από την πραγματικότητα που βρήκε στο χωριό του και αποξενώθηκε;** (4)
- 5.8 **Να περιγράψεις τη ζωή του Σκουρογιάννη στη Γερμανία.** (3)
- 5.9 **Πώς κρίνεις τη στάση, την αντιμετώπιση της ξενιτιάς από τον Σκουρογιάννη, τα χρόνια που έμεινε στη Γερμανία;** (4)

[20]

Βαθμοί 40

Σύνολο 100 βαθμοί